

การรวมและแจกธาตุในคัมภีร์มูลกัจจายน์

4.1 หมวด อ.

- อิชฺชเต. ย่อมบุชา ยชฺ ฐาตุในอรรถว่า "บุชา" ย ปัจจัย เต วิภคฺติ
 แปลง ย กับ ช เป็น ชช แปลง ย แห่ง ยชฺ ฐาตุ เป็น อิ
- อาหุ. กล่าวแล้ว พฐ ฐาตุในอรรถว่า "กล่าว" อ ปัจจัย อ ปโรก-
 ษาวิภคฺติ แปลงพฐ เป็น อาห
- อวจิ. ไค้กล่าวแล้ว วจุ ฐาตุในอรรถว่า "กล่าว" อ อากมฺ ต้นฐาตุ
 อ ปัจจัย อี วิภคฺติ รัสสะ อี เป็น อิ
- อลภิสฺสํ. จักไค้ไฉนแลว ลภ ฐาตุในอรรถว่า "ไค้" อ อากมฺต้นฐาตุ อ
 ปัจจัย สฺสํ วิภคฺติ
- อิจฺฉติ. ย่อมปรารถนา อิสฺ ฐาตุในอรรถว่า "ปรารถนา, ขอบใจ"
 ย ปัจจัยในกัตตุวาจก ติ วิภคฺติ แปลง ย กับที่สุคฺฐาตุเป็น จฉ
- อุปฺกุกฺมาตฺติ. ย่อมปรารถนาจะ ก้าวไป อุปฺ บพหน้า กมฺ ฐาตุในอรรถว่า
 "ก้าวไป" อาด ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- อุชฺฌติ. ย่อมสละ อุชฺ ฐาตุในอรรถว่า "สละ, ทิ้ง" ย ปัจจัย ติ วิภคฺติ
 แปลง ย กับ ช ที่สุคฺฐาตุ เป็น ชฉ
- อภิสฺสนาติ. ย่อมพึงเฉพาะ อภิ เป็นบพหน้า สฺ ฐาตุในอรรถว่า "พึง" ฉา
 ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- อาวฺรณาติ. ย่อมสํารวม อา เป็นบพหน้า วฺ ฐาตุในอรรถว่า "สํารวม"
 ฉา ปัจจัย ติ วิภคฺติ

- อุจฺจติ. ย่อมประชุม อุจฺ ชาตุในอรรถว่า "ประชุม, รวบรวม" ย
 ปัจจัย ติ วิภัติ แปลง ย กับ จ ที่สุดชาตุเป็น จฺจ
- อสุมิ. ย่อมเป็น อสุ ชาตุในอรรถว่า "มี, เป็น" อ ปัจจัย มิ วิภัติ
 ได้คำแล้ว กฺสุ ชาตุในอรรถว่า "คำ, โกรธ" อ ปัจจัย อี
 อักษรต้นวิภัติ พฤทธิ อฺ ที่ กฺ เป็น โอ ลม ฆ ที่สุดชาตุ แปลง
 อี เป็น จฺนิ
- อาสติ. ย่อมนั่ง อาส ชาตุในอรรถว่า "นั่ง" อ ปัจจัย ติ วิภัติ
- อกติ. ย่อมคค, งอ อกฺ ชาตุในอรรถว่า "คค, งอ, บิด" อ ปัจจัย
 ติ วิภัติ
- อทติ. ย่อมกิน อทฺ ชาตุในอรรถว่า "กิน" อ ปัจจัย ติ วิภัติ
- อัญชติ. ย่อมห้วนไหว อัญช ชาตุในอรรถว่า "ไหว, สะเทือน" อ
 ปัจจัย ติ วิภัติ
- อชฺชติ. ย่อมตระเตรียม อชฺช ชาตุในอรรถว่า "ตระเตรียม, จัดแจง,
 ตบแต่ง" อ ปัจจัย ติ วิภัติ
- อาณาเปลิ. ให้บังคับแล้ว อาณ ชาตุในอรรถว่า "สั่ง, บังคับ" ณาเป
 ปัจจัยในเหตุกัตตุ อี อักษรต้น วิภัติ รัสสะ อี เป็น อี ลม
 ณ ที่ ณาเป ลง ส อากม หลังชาตุและปัจจัย
- อคฺคติ. ย่อมบิคพริ้ว อคฺค ชาตุในอรรถว่า "บิคพริ้ว, คค, งอ" อ
 ปัจจัย ติ วิภัติ
- อิลติ. ย่อมขยี้ อิลฺ ชาตุในอรรถว่า "บค, ขยี้" เณ ปัจจัยในกัตตุ-
 วาจก ลม ณ คงไว้แต่ เอ

4.2 หมวด ก.

- กโรติ. ย่อมกระทำ กรฺ ชาติในอรรถว่า "กระทำ" โอ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- กิลมติ. ย่อมลำบาก กิลฺมฺ ชาติในอรรถว่า "ลำบาก" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ ลบ อฺ ที่ กิลฺมฺ ชาติ เสย
- กฺุชฺชติ. ย่อมโกรธ กฺุชฺ ชาติในอรรถว่า "โกรธ" ย ปัจจัย ติ วิภคฺติ แผลง ย กับ ฐ ที่สุกฺชาติเป็น ฐณ
- กีนาคี. ย่อมชื้อ กิ ชาติในอรรถว่า "ชื้อ" นา ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- กมฺติ. ย่อมก้าวไป กมฺ ชาติในอรรถว่า "ก้าวไป" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- กมฺปฺติ. ย่อมทวนไหว กมฺป ชาติในอรรถว่า "ทวนไหว" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- กิริติ. ย่อมเรียวยาย กิริ ชาติในอรรถว่า "เรียวยาย" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- กลฺติ. ย่อมค่านวณ กฺล ชาติในอรรถว่า "ค่านวณ, นับ" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- กฺุจฺติ. ย่อม คค กฺุจ ชาติในอรรถว่า "คค, สุก, หคหฺ" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- กฺุจฺเจติ. ย่อมงาม กฺุจ ชาติในอรรถว่า "งาม" เณ ปัจจัยในกัตตุวจาก ติ วิภคฺติ ฆอน จ ลบ ฌ คงไว้แต่ เอ
- กเถติ. ย่อมกล่าว กถ ชาติในอรรถว่า "กล่าว" เอ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- กฺุเปตฺติ. จงหัน กฺุเป ชาติในอรรถว่า "กำหนด, ตัดหัน" เณ ปัจจัยในกัตตุวจาก ติ วิภคฺติ ลบ ฌ คงไว้แต่ เอ

- กวติ. ย่อมกล่าว กุ ชาติในอรรธว่า "กล่าว" อ ปัจจัย ติ วิภัติ
 พุทธิ อู เป็น โอ เอา โอ เป็น อว
- กฤษติ. ย่อมเภา กุติ ชาติในอรรธว่า "เภา, ร้อน" อ ปัจจัย ติ
 วิภัติ ลงนิคคหิต แปลงเป็น ฌ ลบ อี ที่ ติ แห่งกุติ เสีย
- กนฺทติ. ย่อมคร่ำครวญ กฬ ชาติในอรรธว่า "คร่ำครวญ" อ ปัจจัย
 ติ วิภัติ ลงนิคคหิต แล้วแปลงเป็น น

4.3 หมวด ข.

- ขนฺติ. ย่อมชุก ขนฺ ชาติในอรรธว่า "ชุก" อ ปัจจัย ติ วิภัติ
- ชิตฺตติ. ย่อมลำบาก ชิตฺ ชาติในอรรธว่า "ลำบาก" ย ปัจจัย ใน
 กิตฺตฺวาจก ติ วิภัติ แปลง ย กับ ท ที่สุดชาติ เป็น ชุช
- ชียติ. ย่อมแค้นเคือง ชี ชาติในอรรธว่า "โกรธ, เปียกเปียน,
 อาศัย" ย ปัจจัย ติ วิภัติ
- ขาหติ. ย่อมกิน ขาห ชาติในอรรธว่า "กิน" อ ปัจจัย ติ วิภัติ
- ขนฺทติ. ย่อมแล่นไป ขนฺท ชาติในอรรธว่า "ไป, ถึง" อ ปัจจัย
 ติ วิภัติ

4.4 หมวด ค.

- คจฺจติ. ย่อมไป คมฺ ชาติในอรรธว่า "ไป, ถึง" อ ปัจจัย ติ วิภัติ
 แปลง มฺ เป็น จฺจ
- โคเปติ. ย่อมรักษา คุป. ชาติในอรรธว่า "รักษา, คุ้มครอง" แ
 ปัจจัย ติ วิภัติ พุทธิ อู เป็น โอ ลบ ฌ คง เอ ไว้
- คณฺหาติ. ย่อมถือเอา คฬฺ ชาติในอรรธว่า "ถือเอา" ฌหา ปัจจัย
 ติ วิภัติ ลบที่สุดชาติ

- คุหฺยติ. ย่อมชอน คุหฺ ชาติในอรรถว่า "ชอน" ญฺ ปัจจยฺ ติ วิภคฺติ
 ลบ ฌ คงไว้แต่ ย ทีฆะ อุ ฺทนต์ชาติ ฺเป็น อุ
- คฺยติ. ย่อมร้องเพลง เค ชาติในอรรถว่า "ร้องเพลง" อ ปัจจยฺ
 ติ วิภคฺติ แปลง เอ ที เค ฺเป็น อาย
- คฺรหามิ. ย่อมตีเตียน คฺรห ชาติในอรรถว่า "ตีเตียน" อ ปัจจยฺ มิ
 วัตคฺมานาวิภคฺติ ทีฆะทีสุคฺชาติและปัจจยฺ ฺเป็น อา เพราะ มิ
 อยุหลัง
- คณฺหฺติ. ย่อมมัวเมา คฺติ ชาติในอรรถว่า "มัวเมา, พุน, พอง" อ
 ปัจจยฺ ติ วิภคฺติ ลง นิคคฺทิต แล้วแปลง ฺเป็น ฌ ลบ อี ที ติ
 ฺแหง คฺติ

4.5 หมวด ข.

- เขปฺปติ. ย่อมถือเอา คหฺ ชาติในอรรถว่า "ถือเอา" ปฺป ปัจจยฺ ติ
 วิภคฺติ แปลง คหฺ ชาติ ฺเป็น เข
- ชฺญฺติ. ย่อมสืบทอ ชฺญ ชาติในอรรถว่า "สืบทอ" ฌ ปัจจยฺ ติ วิภคฺติ
 ลบ ฌ คงไว้แต่ เอ
- โฆเสติ. ย่อมย้ง...ให้ก๊กก้อง ฆสฺ ชาติในอรรถว่า "ก๊กก้อง, ประกาศ"
 ฌ ปัจจยฺในเหตุกัตตุ ติ วิภคฺติ พฤทธี อุ ฺเป็น โอ ลบ ฌ
- ฆสฺติ. ย่อมกิน ฆสฺ ชาติในอรรถว่า "บริโภค" อ ปัจจยฺ ติ วิภคฺติ

4.6 หมวด จ.

- โจเรติ. ย่อมลัก จุรฺ ชาติในอรรถว่า "ลัก, โขมย" ฌ ปัจจยฺ ติ วิภคฺติ
 พฤทธี อุ ที จุ ฺเป็น โอ ลบ ฌ
- จินฺเตติ. ย่อมค้ำนึ่ง จินฺต ชาติในอรรถว่า "คิก, คำนึง" ฌ ปัจจยฺ
 ติ วิภคฺติ ลบ ฌ คงไว้แต่ เอ

- จรติ. ย่อมเที่ยวไป จรฺ ชาติในอรรถว่า "เที่ยวไป, ประพศิ" อ
ปัจจัยฺ ติ วิภคฺติ
- จกฺกมฺติ. ย่อมก้าวไป กมฺ ชาติในอรรถว่า "ก้าวไป" อ ปัจจัยฺ ติ วิภคฺติ
เทวภาวะ ก หน้าชาติ แล้ว ลงนิคคหิต อากฺมที่พยัญชนะ อักษร
แปลง ก ตัวเทวภาวะ เป็น จ แปลงนิคคหิต เป็น ง
- จลฺติ. ย่อมห้วนไหว จลฺ ชาติในอรรถว่า "ห้วนไหว" อ ปัจจัย
ติ วิภคฺติ
- จชฺติ. ย่อมสละเสียบ จชฺ ชาติในอรรถว่า "เสียบสละ, บริจาค, ละทิ้ง,
เสียม, ทรมาน" อ ปัจจัยฺ ติ วิภคฺติ
- จินาติ. ย่อมสั่งสม จิ ชาติในอรรถว่า "สั่งสม, ก่อ" ภา ปัจจัยฺ ติ
วิภคฺติ
- จายติ. ย่อมเล่าเรียน จายฺ ชาติในอรรถว่า "เล่าเรียน, ศึกษา"
อ ปัจจัยฺ ติ วิภคฺติ ลบ อ ที่ ยฺ แห่ง จายฺ
- จณฺหติ. ย่อมโกรธ จหิ ชาติในอรรถว่า "โกรธ, คุร้าย, เขี้ยวหนุ่ย"
อ ปัจจัยฺ ติ วิภคฺติ ลงนิคคหิต อากฺมพยัญชนะต้นชาติ แปลงเป็น
ณ ลบ อี ที่ หิ แห่ง จหิ

4.7 หมวด ฉ.

- ฉินฺหติ. ย่อมตัด ฉินฺ ชาติในอรรถว่า "ตัด" อ ปัจจัยฺ ติ วิภคฺติ ลง
นิคคหิตอากฺม หน้าชาติ แปลงนิคคหิต เป็น ฬ เพราะ ท อยู่หลัง
- ฉาเทติ. ย่อมปกคลุม ฉนฺ ชาติในอรรถว่า "ปกคลุม" ฉ ปัจจัยในกัตตุ
วจาก ติ วิภคฺติ ที่สะต้นชาติ เป็น ฉา ลบ ฬ กงไว้แต่ เอ

4.8 หมวด ข.

- ชิกฺขุจฺฉติ. ย่อมเกลียด กุปฺ ชาติในอรรถว่า "เกลียดชัง" ฉ ปัจจัย
 ติ วิภัติ เทวภาวะ กุ ขึ้นหน้าธาตุ แปลง ค เป็น ช แปลง
 อุ ที่ ชุ เป็น อี แปลงที่สุดธาตุเป็น จ เพราะ ฉ อยู่หลัง
- ชิกฺขุจฺฉติ. ย่อมปรารถนาจะกิน ชสฺ ชาติในอรรถว่า "กิน" ฉ ปัจจัย
 ติ วิภัติ เทวภาวะ ช หน้าธาตุ แล้วแปลงเป็น ค แปลง ค
 เป็น ช เอา อ ที่ ช เป็น อี แปลงที่สุดธาตุ เป็น จ
- ชิกฺขิสฺสติ. ย่อมปรารถนาจะนำไป หรฺ ชาติในอรรถว่า "นำไป" ส
 ปัจจัย ติ วิภัติ เทวภาวะ ห หน้าธาตุ แล้วแปลงเป็น ช
 เอา อ ที่ ช เป็น อี แปลง หรฺ เป็น คี
- ชยติ. ย่อมชำนะ ชิ ชาติในอรรถว่า "ชำนะ" อ ปัจจัย ติ วิภัติ
 แปลง อี เป็น เอ เอา เอ เป็น อย
- ชยเต. ย่อมเกิด ชนฺ ชาติในอรรถว่า "เกิด, ปรากฏ" ย ปัจจัยใน
 กัตตุ เต วิภัติ แปลง ชนฺ เป็น ชา
- ชหาติ. ย่อมสละ हा ชาติในอรรถว่า "สละ" อ ปัจจัย ติ วิภัติ
 เทวภาวะ हा หน้าธาตุ แปลง ห เป็น ช รัสสะ อา ที่ हा
 เป็น อ
- ชฺโหติ. ย่อมบูชา หุ ชาติในอรรถว่า "บูชา" อ ปัจจัย ติ วิภัติ
 เทวภาวะ หุ หน้าธาตุ พฤทธิ อุ ที่ตัวธาตุเป็นโอ แปลง ห
 ตัวเทวภาวะ เป็น ช
- ชหาวติ. ย่อมนำไป หรฺ ชาติในอรรถว่า "นำไป" อ ปัจจัย ติ วิภัติ
 เทวภาวะ ห หน้าธาตุ แปลง ห เป็น ช ที่สะ อ ที่ หรฺ ชาติ
 เป็น อา

ชานาติ. ย่อมรู้ ญา ชาติในอรรถว่า "รู" นา ปัจจัย ติ วิภคฺติ แปลง
ญา เป็น ชา

ชีรติ. ย่อมครว่าครา ชร ชาติในอรรถว่า "แก่" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
แปลง ชร เป็น ชีร

โชทติ. ย่อมสว่าง ชุติ ชาติในอรรถว่า "สว่าง, สอง" อ ปัจจัย ติ
วิภคฺติ พฤทธิ อู ที่ ชุ เป็น โอ

4.9 หมวด ฌ.

ฌมติ. ย่อมบริโภคน ฌม ชาติในอรรถว่า "กิน, เนา, ไหม" อ ปัจจัย
ติ วิภคฺติ ลบ อู ที่ ม แห่ง ฌม ชาติ

ฌสฺติ. ย่อมเบียดเบียน ฌสฺ ชาติในอรรถว่า "เบียดเบียน" อ ปัจจัย
ติ วิภคฺติ

ฌายติ. ย่อมไหม้ เฌ ชาติในอรรถว่า "ไหม้" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
เอา เอ แห่ง เฌ เป็น อาย

4.10 หมวด ญ.

ญายติ. ย่อมรู้ ญา ชาติในอรรถว่า "รู" ย ปัจจัย ติ วิภคฺติ

4.11 หมวด ฎ.

ฎลติ. ย่อมชักช้า ฎล ชาติในอรรถว่า "ยืดยาว" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ

ฎปติ. ย่อมขวาง ฎป ชาติในอรรถ "ขวาง, ปา" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
วิการ อี ที่ ฎี เป็น เอ

ฎเฑติ. ย่อมเป็นไป ฎเฑ ชาติในอรรถว่า "เป็นไป" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
วิการ อี เป็น เอ

4.12 หมวด ฉ.

รูปยัตติ. ย่อมหยุดอยู่ ฉา ชาติในอรรธว่า "หยุดอยู่ , ตั้ง, ยืน" ย
ปัจจัยในกัตตุวาก ทิ วิภคฺติ

รูปยิตฺ. ตั้งไว้แล้ว ฐปฺ ชาติในอรรธว่า "ตั้งไว้" ย ปัจจัย ในกัตตุ
วาก อํ อชฺชตฺตํนี้วิภคฺติ แผลง อํ เป็น อิตฺ

4.13 หมวด ท.

พหติ. ย่อมเผาไหม้ ทหฺ ชาติในอรรธว่า "เผาไหม้" อ ปัจจัย ทิ
วิภคฺติ เอา ทหฺ เป็น พท

พสฺติ. ย่อมกัด พสฺ ชาติในอรรธว่า "กัด, ต่อย" อ ปัจจัย ทิ วิภคฺติ

พยติ. ย่อมลอบไป ทิ ชาติในอรรธว่า "ลอบไป, เหาะไป" อ ปัจจัย
ติ วิภคฺติ วิการ อี เป็น เอ เอา เอ เป็น อย

4.14 หมวด ธ.

ติติกฺขติ. ย่อมอดกลั้น ติขฺ ชาติในอรรธว่า "อดกลั้น" ข ปัจจัย ทิ วิภคฺติ
เทฺวภาวะ ทิ หน้าธาตุ เอาที่สุดธาตุเป็น ก เพราะ ข อยู่หลัง

ติทิจฺฉติ. ย่อมเย็บเย็บ กิตฺ ชาติในอรรธว่า "เย็บเย็บ, รักษา" ฉ
ปัจจัย ทิ วิภคฺติ เทฺวภาวะ ทิ หน้าธาตุแผลง ก เป็น ต เอา
ที่สุดธาตุเป็น จุ เพราะ ฉ อยู่หลัง

เตชติ. ย่อมออก ติชฺ ชาติในอรรธว่า "ออก" อ ปัจจัย ทิ วิภคฺติ วิการ
อี เป็น เอ

ตโนติ. ย่อมแผ่ไป ทนฺ ชาติในอรรธว่า "แผ่ไป, พิสดาร" โอ ปัจจัย
ติ วิภคฺติ

- ติฏฐติ. ย่อมหยุดอยู่ ฐา ชาติในอรรถว่า "ตั้งอยู่" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
 แปลง ฐา ชาติ เป็น ติฏฐ
- ตบฺเตติ. ย่อมมีมี ตบฺต ชาติในอรรถว่า "มีมี" เณ ปัจจัยในกัตตุวาจก
 ติ วิภคฺติ ลบ ฌ คงไว้แต่ เอ
- ตริติ. ย่อมข้าม ทรฺ ชาติในอรรถว่า "ข้าม", ลอยไป, ปลิวไป"
 อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- ตุสฺติ. ย่อมร้อง ตุสฺ ชาติในอรรถว่า "ร้อง" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- คปฺติ. ย่อมเร่าร้อน คปฺ ชาติในอรรถว่า "เผา, เร่าร้อน" สกฺ
 อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- คฺหฺติ. ย่อมรบกวน คฺหฺ ชาติในอรรถว่า "รบกวน, เสียกแห่ง" อ
 ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- คิริติ. ย่อมทรมาน คิริ ชาติในอรรถว่า "ทำทรมาน" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ

4.15 หมวด ๓.

- ถาติ. ย่อมตั้งอยู่ ถา ชาติในอรรถว่า "ตั้งอยู่" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- ถาติ. ย่อมชมเชย ถฺ ชาติในอรรถว่า "ชมเชย" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
 พฤทธิ อฺ เป็น โอ เออา โอ เป็น อว
- ถเกติ. ย่อมปิด ถกฺ ชาติในอรรถว่า "ปิด" เณ ปัจจัยในกัตตุวาจก
 ติ วิภคฺติ ลบ ฌ คงไว้แต่ เอ

4.16 หมวด ท.

- ทุกขติ. ย่อมขยัน ทกข ชาตุในอรรถว่า "รุ่งเรือง, ว่องไว, ฉลาด, ขยัน" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- ทหฺทลฺลติ. ย่อมรุ่งเรือง ทลฺ ชาตุในอรรถว่า "รุ่งเรือง, โพล่ง, สว่าง" ย ปัจจัยในกัตตุวาทก ติ วิภคฺติ เทวภาวะ ท หน้าชาตุ แปลง ย กับ ล ที่สุดชาตุ เป็น ลฺล แล้วชอน ท หน้าชาตุ
- ทิตฺพิติ. ย่อมเล่น ทิว ชาตุในอรรถว่า "เล่น" ย ปัจจัย ติ วิภคฺติ แปลง ย กับ ว เป็น พพิ
- ทมฺมเต. ย่อมทรमान ทมฺ ชาตุในอรรถว่า "ทรमान" ย ปัจจัย เต วิภคฺติ แปลง ย กับ ม ที่สุดชาตุเป็น มฺม
- ทิสฺสติ. ย่อมเห็น ทิสฺ ชาตุในอรรถว่า "เห็น" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ เอา ทิสฺ เป็น ทิสฺส
- ททาติ. ย่อมให้ ทา ชาตุในอรรถว่า "ให้" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ เทวภาวะ ทา ขึ้นหน้าชาตุ รัสสะ อา เป็น อ
- ทธาติ. ย่อมทรงไว้ ทา ชาตุในอรรถว่า "ทรงไว้" ตั้งไว้ อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ เทวภาวะ ทา หน้าชาตุ แปลง ท เป็น ท รัสสะ อา เป็น อ
- ทกฺขติ. ย่อมเห็น ทิสฺ ชาตุในอรรถว่า "เห็น" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ แปลง ทิสฺ ชาตุ เป็น ทกฺข
- ทฺหฺสยติ. ย่อมประทุษร้าย ทฺสฺ ชาตุในอรรถว่า "ประทุษร้าย" ญย ปัจจัย ติ วิภคฺติ ลย ฌ คงไว้แต่ ย ที่ชะ อฺุ ฺกนชาตุ เป็น อฺุ
- ทฺเปติ. ย่อมแสดง ทฺปฺ ชาตุในอรรถว่า "แสดง, รุ่งเรือง" ฌย ปัจจัย ในกัตตุวาทก ติ วิภคฺติ ที่ชะ อฺิ เป็น อฺิ ลย ฌ คงไว้แต่ เอ

เทหฺติ. ย่อมสังสม ทิหฺ ชาติในอรรธว่า "สังสม, กอ" อ ปัจจัย
ติ วิภคฺติ วิการ อี เป็น เอ

ทฺหฺติ. ย่อมไป ทฺ ชาติในอรรธว่า "ไป, ถึง" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ พยทฺธิ
อุ เป็น โอ เอา โอ เป็น อว.

4.17 หมวด ก.

ชฺนาติ. ย่อมไหว ชฺ ชาติในอรรธว่า "ไหว, กำจัด, ป้องกัน" นา
ปัจจัย ติ วิภคฺติ

ชฺยติ. ย่อมทรงไว้ ชฺ ชาติในอรรธว่า "ทรงไว้" ย ปัจจัย ติ วิภคฺติ
แปลง ชา เป็น ชี

ชนฺติ. ย่อมแปลง ชนฺ ชาติในอรรธว่า "แปลง, จำเริญ, ออกเสียง"
อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ

4.18 หมวด น.

นฺสีทิสฺ. นิ่งแล้ว นี บทหน้า สทฺ ชาติในอรรธว่า "จม" อ ปัจจัย อุ วิภคฺติ
แปลง สทฺ เป็น สีท แปลง อุ เป็น อีสฺ

เนติ. ย่อมนำไป เน ชาติในอรรธว่า "นำไป" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
พยทฺธิ อี เป็น เอ

นฺยมนฺติ. ย่อมเว้น นี บทหน้า ยมฺ ชาติในอรรธว่า "เว้น" อ ปัจจัย ติ
วิภคฺติ รัสสะ อุ เป็น อ

นฺนุทฺติ. ย่อมเพลิกเพลिन นนฺท ชาติในอรรธว่า "เพลิกเพลिन" อ ปัจจัย
ติ วิภคฺติ

นฺจฺจติ. ย่อมพ้อน นทฺ ชาติในอรรธว่า "พ้อน" ย ปัจจัย ติ วิภคฺติ แปลง
ย กับ ท ที่สุดชาติ เป็น จฺจ

นฺทฺติ. ย่อมบรรเทา นทฺ ชาติในอรรธว่า "กำจัด, บรรเทา" อ ปัจจัย
ติ วิภคฺติ

4.19 หมวด ป.

- ปฐฺติ. ย่อมกล่าว ปฐฺ ชาติในอรรถว่า "กล่าว" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- ปวิสฺติ. ย่อมเข้าไป ป บทหน้า วิสฺ ชาติในอรรถว่า "ไป" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- ปิवासฺติ. ย่อมปรารถนาจะดื่ม ปา ชาติในอรรถว่า "ดื่ม" ส ปัจจัย ติ วิภคฺติ เทวภาวะ ปา หน้าชาติ แปลงสระแห่งพยัญชนะอักษฺภาส เป็น อี เพราะ ส อยู่หลัง แปลง ปา ชาติ เป็น ภา
- ปจฺติ. ย่อมหุงต้ม ปจฺ ชาติในอรรถว่า "หุง, ต้ม" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- ปาปฺณาคฺติ. ย่อมถึง ป เป็นบทหน้า อาปฺ ชาติในอรรถว่า "ถึง" อุภา ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- ปฺนาคฺติ. ย่อมกรอง ปฺ ชาติในอรรถว่า "กรอง, ชำระ" นา ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- ปฺสฺสฺติ. ย่อมเห็น ปฺสฺ ชาติในอรรถว่า "เห็น" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ แปลง ปฺสฺ ชาติ เป็น ปสฺส
- ปฺชฺชฺติ. ย่อมถึง ปฺชฺ ชาติในอรรถว่า "ถึง" ลง ย ปัจจัย ติ วิภคฺติ แปลง ย กับ ช เป็น ชฺช
- ปฺฐฺเรติ. ย่อมเต็ม ปฺฐฺ ชาติในอรรถว่า "เต็ม, สนิทสนม" ฌ ปัจจัย ติ วิภคฺติ ลบ ฌ คง เอ ไว้
- ปฺภาติ. ย่อมเลี้ยง ปภา ชาติในอรรถว่า "เลี้ยง, รักษา, คุ้มครอง" อ. ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- ปฺจฺจนฺติ. ย่อมถาม ปฺจฺจนฺ ชาติในอรรถว่า "ถาม" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ

ปีสฺยติ. ยอมบค ปีสฺย ชาตุในอรรถว่า "บค, อาจ, สามารถ, แดก,
แยก" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ

โปถติ. ยอมกสิ่ง โปถ ชาตุในอรรถว่า "กสิ่ง, หมุน" อ ปัจจัย ติ
วิภคฺติ

4.20 หมวด ค.

ผลลเต. ยอมสำเร็จ ผล ชาตุในอรรถว่า "สำเร็จ" ย ปัจจัย เต
วิภคฺติ แผลง ย กับที่สุดชาตุเป็น ลล

ณฺสฺยติ. ยอมถูกต้อง ณฺสฺย ชาตุในอรรถว่า "ถูกต้อง" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ

ณฺนฺยติ. ยอมคั่นรณ ณฺนฺย ชาตุในอรรถว่า "คั่นรณ, ไหว" อ ปัจจัย ติ
วิภคฺติ ลงนิคคหิตแผลงเป็น น ลย อี ที่ ทิ แห่ง ณฺนฺย ชาตุ

4.21 หมวด พ.

พุกฺกชฺยติ. ยอมเลี้ยงดู, กเลี้ยงกิน พุกฺก ชาตุในอรรถว่า "กิน" ช ปัจจัย
ติ วิภคฺติ เทวภาวะ ภู ขางหน้าชาตุแผลง ภา เป็น พ แผลง ช
ที่สุดชาตุเป็น ก เพราะ ช อยู่ข้างหลัง

พฺชฺยเต. ยอมตรัสรู้ พฺชฺย ชาตุในอรรถว่า "ตรัสรู้" ย ปัจจัย เต วิภคฺติ
แผลง ฐ ที่สุดชาตุกับ ย ปัจจัย เป็น ชฺย

พหฺยติ. ยอมเจริญ พหฺย ชาตุในอรรถว่า "เจริญ, รุ่งเรือง" อ ปัจจัย
ติ วิภคฺติ ลย อี ที่ พหฺย

พาชฺยติ. ยอมเป็ยคเป็ยน พาชฺย ชาตุในอรรถว่า "รบกวน, เป็ยคเป็ยน"
อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ

4.22 หมวด ก.

- ภาติ. ย่อมเกิด ภู ชาตุในอรรธว่า "มี, เป็น, เกิด" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
วิภคฺติ พุทฺธิ ภู เป็น โอ เออาโอ เป็น อว
- ภุชฺติ. ย่อมกิน ภูชฺ ชาตุในอรรธว่า "กิน, รักษา, บริโภค" อ ปัจจัย
ติ วิภคฺติ ลงนิคคหิตแปลงเป็น ภู
- ภณฺติ. ย่อมกล่าว ภณฺ ชาตุในอรรธว่า "กล่าว, ชาน" อ ปัจจัย
ติ วิภคฺติ
- ภินฺทฺติ. ย่อมทำลาย ภินฺ ชาตุในอรรธว่า "ทำลาย" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
ลงนิคคหิตอาคม แปลงเป็น น เพราะ ฑ อยู่หลัง
- ภุสฺติ. ย่อมตกแต่ง ภุสฺ ชาตุในอรรธว่า "ประดับ, ตกแต่ง" เอ
ปัจจัยในกัตตุวาจก ติ วิภคฺติ
- ภิกฺชฺติ. ย่อมขอ ภิกฺชฺ ชาตุในอรรธว่า "ขอ" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- ภนฺชฺติ. ย่อมย่ำยี ภนฺชฺ ชาตุในอรรธว่า "ย่ำยี" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- ภนฺติ. ย่อมหมุ่น ภนฺ ชาตุในอรรธว่า "หมุ่น" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ ลบ
อุ ที่ มุ แห่ง ภนฺ ชาตุ
- ภายฺติ. ย่อมกลัว ภี ชาตุในอรรธว่า "กลัว" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ วิการ
อี เป็น เอ แปลง เอ เป็น อาย
- ภรฺติ. ย่อมเลี้ยง ภรฺ ชาตุในอรรธว่า "เลี้ยง" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- ภชฺติ. ย่อมคบ ภชฺ ชาตุในอรรธว่า "คบ, แบ่ง, สماعคม" อ ปัจจัย
ติ วิภคฺติ
- ภาติ. ย่อมสว่าง ภา ชาตุในอรรธว่า "สว่าง" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ

4.23 หมวด ม.

- มาเนติ. ย่อมพิจารณา มาตุ ชาติในอรรถว่า "พิจารณา, บุษบา, รัก, นัยถื่อ, ทดลอง" เณ ปัจจัย ติ วิภัติ ฌบ ฌ คงไว้แต่ เอ
- มชชติ. ย่อมเดินเลื้อ มหุ ชาติในอรรถว่า "เม้า, ษะระมาท, เดินเลื้อ" ย ปัจจัยในกัตตุวาจก ติ วิภัติ ฌบ ฌ คงไว้แต่ เอ
- มญญติ. ย่อมสำคัญ มนุ ชาติในอรรถว่า "สำคัญ, ฐ, เข้าใจ" ย ปัจจัย ติ วิภัติ ฌบ ฌ คงไว้แต่ เอ
- มฺนากิ. ย่อมมฺนุก มุ ชาติในอรรถว่า "มฺนุก" นา ปัจจัย ติ วิภัติ
- มนฺเตติ. ย่อมปรึกษา มนฺต ชาติในอรรถว่า "ปรึกษา, กระทบ, ทารือ" เณ ปัจจัย ติ วิภัติ ฌบ ฌ คงไว้แต่ เอ
- มียติ. ย่อมนัย มา ชาติในอรรถว่า "นัย" ย ปัจจัย ติ วิภัติ ฌบ ฌ คงไว้แต่ เอ
- มทียติ. ย่อมบุษบา มหุ ชาติในอรรถ "บุษบา" ย ปัจจัย ติ วิภัติ ฌบ ฌ คงไว้แต่ เอ
- มรติ. ย่อมมตาย มร ชาติในอรรถว่า "สละชีวิต" อ ปัจจัย ติ วิภัติ
- มอฺหติ. ย่อมประคัับ มติ ชาติในอรรถว่า "ประคัับ, ตกแต่ง" อ ปัจจัย ติ วิภัติ ฌบ ฌ คงไว้แต่ เอ
- มฺยฺหติ. ย่อมมีคมน มฺหุ ชาติในอรรถว่า "หลง, เซลา, โง่" ย ปัจจัย ติ วิภัติ ฌบ ฌ คงไว้แต่ เอ
- เมทติ. ย่อมก่าจัต มิท ชาติในอรรถว่า "ก่าจัต, เปียคเปียน" อ ปัจจัย ติ วิภัติ

มฺลลติ. ย่อมงอก มฺลฺล ชาติในอรรถว่า "งอกขึ้น" เฉ บัจจยในกัตตุ
วจาก ติ วิภคฺติ ลบ ฌ คงไว้แต่ เอ

มงฺกติ. ย่อมเป็นไป มคิ ชาติในอรรถว่า "ไป, ถึง" เป็นไป อ บัจจย
ติ วิภคฺติ ลงนิกคหิตแปลงเป็น ง ลบ อี ที่ ติ

4.24 หมวด ข.

ยาคิ. ย่อมถึง ยา ชาติในอรรถว่า "ถึง" อ บัจจย ติ วิภคฺติ

ยชามิ. ย่อมบูชา ยชฺ ชาติในอรรถว่า "บูชา" อ บัจจย มิ วิภคฺติ

ยฺชฺชติ. ย่อมควร ยฺชฺ ชาติในอรรถว่า "ควร, ถูกต้อง, ประกอบ"
ย บัจจยในกัตตุวจาก ติ วิภคฺติ แปลง ย กับ ช ที่สุดชาติเป็น
ชฺช

ยฺชฺชติ. ย่อมรบ ยชฺ ชาติในอรรถว่า "รบ" ย บัจจย ติ วิภคฺติ แปลง
ย กับ ช ที่สุดชาติเป็น ชฺช

ยตติ. ย่อมพยายาม ยตฺ ชาติในอรรถว่า "พยายาม, ขยัน, หมั่น"
อ บัจจย ติ วิภคฺติ

4.25 หมวด ร.

รฺนฺชติ. ย่อมกัน รฺชฺ ชาติในอรรถว่า "กัน, ทับ" อ บัจจย ติ วิภคฺติ
ลง นิกคหิต ที่ รฺ แปลงนิกคหิตเป็น รฺ เพราะ ฌ อยู่หลัง

โรจเต. ย่อมรุ่งเรือง รฺจฺ ชาติในอรรถว่า "รุ่งเรือง" อ บัจจย เต
วิภคฺติ พททธี อฺ ที่ รฺ เป็น โอ

รฺชฺชติ. ย่อมเสียดแทง รฺชฺ ชาติในอรรถว่า "เสียดแทง" ย บัจจย
ติ วิภคฺติ แปลง ย กับ ช ที่สุดชาติเป็น ชฺช

- โรสติ. ขอมเป็ยคเป็ยน รุสฺ ชาติในอรรถว่า "เป็ยคเป็ยน" อ ปัจจย
ติ วิภตฺติ พุทฺธิ อู เป็น โอิ
- รมติ. ขอมยินตี รมุ ชาติในอรรถว่า "ยินตี, รันรมย์, เพลิดเพลิน"
อ ปัจจย ติ วิภตฺติ ลบ อู ที่ มุ แหง รมุ ชาติ
- รชชติ. ขอมกำหนด รชฺ ชาติในอรรถว่า "กำหนด, ยินตี" ย ปัจจย
ในกัตตุวาจก ติ วิภตฺติ แปลง ย กับ ช ที่สุดชาติเป็น ชช
- รุหติ. ขอมงอกขึ้น รุหฺ ชาติในอรรถว่า "งอกขึ้น, ปรากฏ" อ ปัจจย
ติ วิภตฺติ
- รกติ. ขอมเริ่ม รกฺ ชาติในอรรถว่า "เริ่ม, ปรารภ, พยายาม,
เป็ยคเป็ยน, ร้ายกาจ" อ ปัจจย ติ วิภตฺติ
- รกษติ. ขอมรักษา รกฺษ ชาติในอรรถว่า "รักษา, เลี้ยง" อ ปัจจย
ติ วิภตฺติ
- รฎาติ. ขอมเราร้อน รุ ชาติในอรรถว่า "เราร้อน" ฉา ปัจจย
ติ วิภตฺติ.
- รหติ. ขอมเว้น รหฺ ชาติในอรรถว่า "เว้น, อด, ละ" อ ปัจจย
ติ วิภตฺติ
- ริญฺเจติ. ขอมระบาย ริจฺ ชาติในอรรถว่า "ระบาย, ล้าง, ถ่าย" อ
ปัจจย ติ วิภตฺติ ลงนิคคหิตแปลงเป็น ญ
- รหติ. ขอมชืด รหฺ ชาติในอรรถว่า "ชืด" อ ปัจจย ติ วิภตฺติ.
- ริณาติ. ขอมแสดง ริ ชาติในอรรถว่า "แสดง, เป็นไป" นา ปัจจย
ติ วิภตฺติ แปลง นา เป็น ฉา

4.26 หมวด ว.

- วิมส์ติ. ย่อมพิจารณา มาน ชาติในอรรถว่า "พิจารณา, ทดลอง, สอบสวน" ส ปัจจัย ติ วิภัติ เทวภาวะ มา หน้าธาตุ แปลง ม เป็น ว เอา อ เป็น อี แปลง มาน ชาติ เป็น มี
- วทณฺติ. ย่อมเจริญ วทณฺ ชาติในอรรถว่า "เจริญ รุ่งเรือง" อ ปัจจัย ติ วิภัติ
- วิชฺณฺติ. ย่อมประหาร วิชฺ ชาติในอรรถว่า "ประหาร" ย ปัจจัย ติ วิภัติ แปลง ย กับ ช ที่สุดธาตุเป็น ชณ
- วิญญาตฺติ. ย่อมรู้ วิ เป็นบหน้า ญา ชาติในอรรถว่า "รู้" ย ปัจจัย ติ วิภัติ ชอน ญ หน้าธาตุ
- วกฺขามิ. จักกล่าว วกฺ ชาติในอรรถว่า "กล่าว" อ ปัจจัย สฺสามิ วิภัติ แปลง สฺสามิ วิภัติ กับที่สุดธาตุเป็น กฺขามิ
- วจฺนามิ. จักอยู่ วจฺ ชาติในอรรถว่า "อยู่" อ ปัจจัย สฺสามิ วิภัติ แปลง สฺสามิ วิภัติ กับที่สุดธาตุเป็น จฺนามิ
- วสุสฺสติ. ย่อมอยู่ วสุ ชาติในอรรถว่า "อยู่" ย ปัจจัย ติ วิภัติ แปลง ย กับ ส ที่สุดธาตุเป็น สส เอา อ ต้นธาตุเป็น อ
- วยุหฺติ. อันน้ำยอมพิศ วุหฺ ชาติในอรรถว่า "พิศ" ย ปัจจัย ติ วิภัติ แปร ย ไ่วหน้า ห ไ่วหลัง สำเร็จรูปเป็น วยุหฺติ
- วเทติ. ย่อมกล่าว วทฺ ชาติในอรรถว่า "กล่าว" เอ ปัจจัย ติ วิภัติ
- เวทฺชนฺติ. ย่อมรู้ วิทฺ ชาติในอรรถว่า "รู้, สบาย, จงใจ, กล่าว, รู้ลึก" ญฺปัจจัย อนฺติ วิภัติ วิการ อี เป็น เอ ลบ ณ คง ย ไ่ว
- วนฺทฺติ. ย่อมไหว วนฺท ชาติในอรรถว่า "ไหว" อ ปัจจัย ติ วิภัติ

- วหฺติ. ย่อมนำไป วหฺ ชาติในอรรถว่า "นำไป" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- วรฺติ. ย่อมระวัง วรฺ ชาติในอรรถว่า "ระวัง" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- วาติ. ย่อมฟ้งไป วา ชาติในอรรถว่า "ฟ้งไป, ถึง" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- วชฺติ. ย่อมเป็นไป วชฺ ชาติในอรรถว่า "เป็นไป, ถึง, เวน" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- วตฺติ. ย่อมวิ่งวอน วตฺ ชาติในอรรถว่า "วิ่งวอน, ขอ" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- วกฺกยติ. ย่อมกล่าว วกฺก ชาติในอรรถว่า "กล่าว, หาย, ศูนย์; ฉิมหาย" ญฺ ปัจจัยในกัศฺตฺวาจก ติ วิภคฺติ ลบ ญ คง ย ไว้
- वलฺติ. ย่อมสำรวจ วลฺ ชาติในอรรถว่า "สำรวจ, ระวัง, ไหว, ส่วยงาม, เคน" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ

4.27 หมวด ๘.

- สุสฺสุสฺติ. ย่อมปรารถนาจะฟ้ง สุ ชาติในอรรถว่า "ฟ้ง" ส ปัจจัย ติ วิภคฺติ เทวภาวะ สุ หน้าชาติ ชอน สุ หน้าชาติ ทีฆะ อุ ที่ สุ ชาติ เป็น อุ
- สกกฺติ. ย่อมอาจ สกก ชาติในอรรถว่า "อาจ, เป็นไป, ถึง" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- สิพฺพติ. ย่อมเย็บ สิพฺ ชาติในอรรถว่า "เย็บ" ย ปัจจัย ติ วิภคฺติ แปลง ย กับ ว ที่สุดชาติเป็น พฺ
- สุมฺโกติ. ย่อมประหาร สุมฺ ชาติในอรรถว่า "ประหาร" โอ ปัจจัย ติ วิภคฺติ ลงนิคฺคหิต อากมหน้าชาติ แปลง เป็น ม เพราะ ภา อยู่หลัง

- ส่วณฑิ. ย่อมสำรวม ส เป็นบพหน้า วุ ชาติในอรรถว่า "สำรวม"
 ณา ปัจจัย ทิ วิภคฺติ
- โสจเต. ย่อมแห่งเหือก สจุ ชาติในอรรถว่า "แห่งเหือก" อ ปัจจัย
 เต วิภคฺติ พฤทธิ อฺ ที่ สฺ เป็น โอ
- โสภเต. ย่อมงดงาม สกุ ชาติในอรรถว่า "งดงาม" อ ปัจจัย เต
 วิภคฺติ พฤทธิ อฺ ที่ สฺ เป็น โอ
- สรติ. ย่อมระลึก สร ชาติในอรรถว่า "ระลึกได้" อ ปัจจัย ทิ วิภคฺติ
- สีขุณฺติ. ย่อมสำเร็จ สีข ชาติในอรรถว่า "สำเร็จ" ย ปัจจัย ทิ วิภคฺติ
 แปลง ข ที่สุดธาตุกับ ย เป็น ขณ
- สีนาคิ. ย่อมผูก สี ชาติในอรรถว่า "ผูก, พัน" นา ปัจจัย ทิ วิภคฺติ
- สัสติ. ย่อมสรรเสริญ สัส ชาติในอรรถว่า "สรรเสริญ, ยกย่อง"
 อ ปัจจัย ทิ วิภคฺติ
- สาสติ. ย่อมสั่งสอน สาส ชาติในอรรถว่า "สั่งสอน, บังคับ, พร่ำสอน"
 อ ปัจจัย ทิ วิภคฺติ
- สุปติ. ย่อมหลับ สุป ชาติในอรรถว่า "หลับ, ฉับ" อ ปัจจัย ทิ วิภคฺติ
- เสติ. ย่อมนอน สี ชาติในอรรถว่า "นอน" อ ปัจจัย ทิ วิภคฺติ รัสสะ
 อี เป็น อิ วิการ อี เป็น เอ
- สชฺชติ. ย่อมชอง สช ชาติในอรรถว่า "ชอง, ติด" ย ปัจจัย ทิ วิภคฺติ
 แปลง ย กับ ช ที่สุดธาตุเป็น ชช
- สสุสฺสติ. ย่อมแห่ง สสุ ชาติในอรรถว่า "แห่งเหี่ยว" ย ปัจจัยในกัตตุ
 วาจก ทิ วิภคฺติ แปลง ย กับ ส ที่สุดธาตุเป็น สส

- สมมติ. ย่อมระงับ สมุ ชาติในอรรถว่า "สงบ, ระวัง, คับ, ลำบาก, เจียบ" ย ปัจจัยในกัตตุวาทก ติ วิภคฺติ ลบ อู ที่ มุ แห่ง สมุ ชาติ แปลง ย กับ ที่สุดชาติเป็น มมุ
- สงกฺติ. ย่อมสงสย สกิ ชาติในความ "สงสย" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ ลง นิคคหิต แปลง เป็น งฺ ลบ อิ ที่ กิ
- สาติ. ย่อมหุงคัม สา ชาติในอรรถว่า "หุงคัม" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- สลติ. ย่อมแล่นไป สล ชาติในอรรถว่า "แล่น, ไป, ไหว, สั่น, ป้องกัน" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- สุหฺติ. ย่อมไหลด สุหฺ ชาติในอรรถว่า "ไหล, รค, ราก, ขยาย, แสคง" อ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- สกกฺโรติ. ย่อมสักการะ สกฺการ ชาติในอรรถว่า "บูชา" โอ ปัจจัย ติ วิภคฺติ เอา อา ที่ กา เป็น อ

4.28 หมวด ห.

- หญฺยเส. ย่อมเปี้ยคเปี้ยน หญฺ ชาติในอรรถว่า "เปี้ยคเปี้ยน" ย ปัจจัย เส วิภคฺติแปลง ย กับที่สุคชาติเป็น ญฺย
- โทคฺ. จงเป็น หุ ชาติในอรรถว่า "เกิด, บูชา, มี" โอ ปัจจัย ติ วิภคฺติ
- เทหิ. จักเกิด หุ ชาติในอรรถว่า "เกิด มี" อ ปัจจัย สฺสฺติ วิภคฺติ ลบ สฺส คง ติ ไว
- หียติ. ย่อมละเสี่ย หา ชาติในอรรถว่า "ละเสี่ย" ย ปัจจัย ติ วิภคฺติ แปลง อา ที่ หา เป็น อิ ที่หะ อิ เป็น อี

หสฺติ. ย่อมร้อง หสฺ ชาติในอรรถว่า "ส่งเสียง" อ ปัจจยฺ ติ วิภคฺติ
 หิโนติ. ย่อมกำจัด หิ ชาติในอรรถว่า "กำจัด, เจริญ, เร่าร้อน"
 ญ ปัจจยฺ ติ วิภคฺติ พทฺธิ อฺ ที่ ญ เป็น โอ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย